

A magyar-bulgár összeköttetés.

— Előadás a városházán. —

A kereskedelmi és iparkamara felolvasó ciklusának során tegnap délután dr. *Lendvai Jenő*, a temesvári kereskedelmi és iparkamara titkára Bulgáriáról és a magyar-bulgár összeköttetésről tartott előadást. Az előadó, akit néhány bevezető szó kíséretében *Tonelli Sándor* mutatott be a közönségnek, az ősszel Temesvár városa megbízásából hosszabb tanulmányutat tett Bulgáriában és nem csupán gazdasági, hanem politikai vezérferfiakkal is érintkezésbe lépett, hogy magát a jövő kilátásairól tájékoztassa. Előadása, amely a történelmi összefüggések ismertetéséből indult ki, tulajdonképpen a jövő politikai, kulturális és gazdasági kapcsolatainak ügyét szolgálta.

Az előadás annak ismertetésével kezdődött, hogy a magyar és bulgár nemzet-fajlag és nyelvi rokon és már jóval a honfoglalás előtt szoros összefüggésben volt a két nemzet egymással. A modern időkben a monarchia balkánpolitikáját *Andrássy* a konzervatívásban látja, amely azonban nem érte el a remélt eredményt, mert a cár minden áron fiók Oroszországot akart „Nagybulgária” elnevezéssel a monarchia tözszomszédságában szervezni. Ez a szándék az 1878. st.-steferoi orosz-török békében félreérthetetlenül jut kifejezésre. *Andrássy* nagy sikerét jelentette tehát a berlini kongresszus, amely az előbbi béke megállapodásai javarészt megváltoztatta és Bulgáriától elválasztotta Kelet-Ruméliát. Az orosz balkánpolitika eme vezető-elve még Bulgáriával szemben is megnyilvánult akkor, mikor *Battenberg Sándor* 1885-ben a cár előzetes hozzájárulása nélkül egyesítette Bulgáriát Kelet-Ruméliával. Ez a cár féktelen haragját maga után vonó önálló felépítés *Battenberg Sándor* trónjába került, másfelől azonban a nyomán támadt zavarok előidézték a szerb-bulgár háborút. Ebben a hadjáratban, mint ismeretes, a monarchia tartóztatta fel a győzelmesen előrenyomuló bulgár hadsereget.

Koburg Ferdinánd Bulgária második fejedelme az emberismerő, a diplomata minden erényét igazolta. Jó viszonyban volt a monarchiával és kitűnő kapcsolatot tartott fenn Oroszországgal is. Az előadó ezután foglalkozott a Bosznia-Hercegovina annektálása nyomán kifőrt krízissel, amely először az albán kérdést vetette fel, majd a tripoliszi háborúra vezetett és végeredményben rugója volt a balkán szövetségnek, amely Törökország feldarabolásával érte el egyik célját. A második balkán háború és Oroszország hűségese Bulgáriát a központi hatalmak mellé állította. Innen kezdődik az a nagy érdeklődés, amely az utolsó évek óta nálunk Bulgária irányában tapasztalható.

Ami az ország gazdasági viszonyait illeti, legfontosabb termelési ága a mezőgazdaság, melynek fővédője az ország nemzeti jóvedelmének kétharmad részét teszi ki és amely alaniát szolgálja a jövőben Bulgária fejlődésének és gazdaságának. A bulgár mezőgazdaságot egyelőre a konzervativizmus ellenzi. Ez azonban mindinkább meg fog szűnni, minél közelebbi kapcsolatba jut az ország az európai kultúrával. Áttérve az *iparra*, megtudjuk, hogy Bulgária kézművesége *állandóan hanyatlik*, aminek az az oka, hogy nem volt ideje megerősödni az európai gyárak beözönlő ipari termékeinek versenyébe. A régi háziipar sok produkciós készséget adott a bulgár népnek, amely ennek kitűnő hasznát is látja. Az országnak a magyar iparfejlesztési törvény alapján készült iparpártoló törvénye van, amelynek nagy részét köszönhető, hogy 1912-ben 389 gyára volt, mely 95.000 millió befektetési öket mutatott fel és 15.600 munkást foglalkoztatott. A külföldi bizalmatlanságnak jele, hogy a gyárak között összesen csupán 13 gyár volt, amelybe mintegy 14 és fél millió külföldi tőkét investáltak.

A kereskedelemről Bulgáriában csak az-
ta lehet szó, amióta az ország megszabadult

a berlini szerződés béklyóitól, amelyek nem engedték meg azt, hogy önállóan kössön kereskedelmi szerződéseket. Mikor ez lehetővé vált, a Németország által reánk gyakorolt és a monarchia által tovább adott nyomás alatt a védővámok rendszerét honosította meg. Bulgária kiviteli kereskedelmi 1911-ben 20 millió behozatalt és 185 millió kivitt mutat fel. Tekintve azt, hogy a behozatal tíz esztendő alatt 81 millióról szökkent fel 200 millióra, — annak ellenére, hogy az ország belső fogvasztását a közben alakult gyárak is fedezték. — azt a következtetést lehet levonni, hogy az ország felleve és vásárló képessége emelkedő tendenciát mutat. Bulgária iparcikkkel való ellátásában a monarchia áll 26%-kal a sor elején. Utána 17%-kal Németország, majd 16%-kal Anglia következik, a melynek a bevitele azonban állandóan csökken. Hazánk a bulgár behozatalban hét és fél millióval szerepel. Bulgáriának mintegy 100 pénzintézete van, melyek közül azonban csupán huszonötnek tulajdoníthatni országos jelentőséget, a többi a szoros értelemben vett helyi forgalmat bonyolítja le, kisebb alaptőkével és annál nagyobb nyereséggel. A pénzpiac megszervezésében a külföldi tőkének nagy szerep jutott, amely nem annyira nagyobb számú, mint inkább tökeerős bankok

alapításában jutott kifejezésre. A magyar tőkét egyelőre a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank és a Magyar Bank és Kereskedelmi Rt. képviselik ebben a vonatkozásban.

A Bulgáriában tapasztaltak azt bizonyítják, hogy hazánknak az a törekvése, amely a Bulgáriával való kulturális és gazdasági kapcsolat mélyítésére vonatkozik, ott teljes megértésre talál és annak szükséges voltát ott is egészen átérzik. Igazolják ezt azok a beszélgetések, amelyeket a bulgár kereskedelemügyi miniszterrel és a szobranje elnökével, valamint a kereskedelmi és iparkamara alelnökével volt alkalmunk az előadónak folytatni. A szobranje elnöke azt mondta nyilatkozatában, hogy Magyarország hivatva van Bulgáriában azt a szerepet betölteni, a melyet eddig Oroszország töltött be. Ezzel a szereppel azonban mi nem lehetünk megelégedve, mert Oroszország dicstelenül fejezte be Bulgáriával folytatott játékát. A világháború arról győzt meg bennünket, hogy a népek ellenségeskedésének sem a gazdasági összeköttetés, sem a kulturális és politikai kapcsolat egymagában nem akadály. Nekünk tehát Bulgáriával a gazdasági kapcsolat mellett a legerősebb kulturális kapcsolatot is meg kell teremteni.

A közönség az előadást nagy tetszéssel fogadta. Az érdekes fejtegetésekért a szegedi kereskedelmi és iparkamara nevében az előadónak *Wimmer Fülöp* kamarai elnök mondott köszönetet.

Elkészült a szabályrendelet a szegedi telekértékadóról.

(Saját tudósítónktól.) A város közgyűlése *Bokor Adolf* indítványára tudvalevőleg elhatározta, hogy a telekértékadó behozataláról szabályrendeletet készít. A szabályrendelettel *Balogh Károly* tanácsnok elkészült, sőt már ki is nyomatta, így remélhetőleg nem lesz akadálya annak, hogy — amint tervezve volt — a márciusi közgyűlés foglalkozhassék a dologgal. A kis füzet, amely a szabályrendelet-tervezetet tartalmazza, bevezetőül tanulmányt közöl a telekértékadóról és előzményeiről, összehasonlítja azonkívül az elfogadásra ajánlott szöveget Arad és Budapest már elfogadott szabályrendeletével. A javaslat szerint a szegedi szabályrendelet a következő intézkedéseket tartalmazná:

Szeged szabad királyi város közönsége 1920. január 1-étől kezdve telekértékadót szed.

A város telekértékadó tárgya: Szeged szabad királyi város törvényhatóságának bel- és külterületén levő minden beépített, vagy be nem épített, parcellázott vagy parcellázatlan telek (föld). A városi telekértékadó alól mentesek:

a) a közterületek és a város tulajdonát képező telkek;

b) azok a telkek, illetőleg esetleg telekrészek, amelyek a rajtuk levő épületekkel együtt minden haszonnyerés (bér, haszonbér, használati díj, bármely ellenszolgáltatás) nélkül állandóan közcélra szolgálnak. Ha a telek, illetve azon levő épület részben is hasznát hoz, vagy ha a közcélra való használat csak ideiglenes, adómentességnek helye nincs.

c) az állam tulajdonát képező azok a telkek, illetőleg telekrészek, amelyeken hivatalok vagy közintézmények céljaira szolgáló épületek állanak;

d) a központi telekkönyvbe felvett ingatlanok.

A városi telekértékadót a telek megállapítandó forgalmi értéke után kell kivetni. A telken és a telekben levő létesítmények (felépítmény, alépítmény, fák, növények stb.) értéke az adóalap megállapításánál számításba nem jön.

A forgalmi értéket három évenként kell megállapítani. Ha valamely telket a kivetés

után szétdarabolnak, vagy több telket egyesítenek, ha a telkek tértértéke lejegyzés vagy hozzájegyzés által változik, ha új adóköteles telek keletkezik, úgy a telekértékét a három évi adóciklus végéig terjedő időre újból meg kell állapítani.

A telek forgalmi értékének megállapítása céljából telekérték-nyilvántartót kell vezetni. A nyilvántartót a telekérték-nyilvántartó-hivatal vezeti. A nyilvántartóban táblázatos kimutatás alakjában minden egyes telekre nézve fel kell venni: a telek telekkönyvi betét és helyrajzi számát, a területet, ahol a telek fekszik, az utca nevét és a ház számát, ha az utcának neve nincs, a kapitányságot, dűlőt és a telek fekvésének közelebbi megjelölését, a tulajdonos, a hasznélvező, az öröklő nevét, a telek területét négyszögölekben, homlokzat hosszúságát, legnagyobb és legkisebb mélységét, hogy alakja szerint megállapított típusok közül melyikbe tartozik, a megállapított négyszögölenkénti telekértékét, a telekértékadó összegét és ezekben a jogorvoslati eljárás során eszközölt esetleges változtatásokat.

A telekértékét négyszögölenkénti értékben kifejezve a telekérték-nyilvántartó-hivatal állapítja meg és ezen megállapítás alapján a telekértékadót kivetik. A megállapítás szakbizottság közreműködésével történik. A szakbizottság tagjai: a város tanácsa által a törvényhatóság kebeléből három év tartamára megválasztott 5 bizottsági tag, hivatalból tagjai: a gazdasági tanácsnok, a pénzügyi tanácsnok, a tisztifőügyész, a főmérnök, a főszámvevő. A szakbizottság elnöke a polgármester. A szakbizottság a telekérték-nyilvántartó-hivatal tanácsadó és véleményező szerve, amelynek véleménye a hivatalt nem kötelezi.

A teleknyilvántartó-hivatal a telekérték és az adó megállapítását minden egyes adóciklust megelőző év augusztus havának végéig könyvalakban kinyomtatva, úgy a saját hivatali helyiségében, valamint a bel- és külterületi rendőrbiztosi hivatalokban közszemlére teszi ki, ugyanakkor önköltségi áron könyvárut forgalomba hozza és erről a közönséget hirdetményben értesíti. A hirdetményben meg kell jelölni azt a végső határidőt is, ameddig a megállapítás ellen felszólamlással lehet élni.

A megállapított telekérték és telekérték-